

דף יא.

עין משפט א.ב.ג.ד. הרמב"ם הל' ביכורים פי"ב הי"א

שֶׁה שְׁלֶקְחוּ מִדְּמֵי שְׁבִיעִית אֵין פּוֹדִין בּוֹ אֶת הַיְהוּדָאִי. אָבֵל פּוֹדִין בּוֹ אֶת הַסֶּפֶק. אִם אֵין לוֹ שֶׁה לְפִדּוֹתוֹ פּוֹדֶהוּ בְּשׂוּיָו וְנוֹתֵן דָּמָיו לְכֹהֵן. לֹא אָמְרָה תּוֹרָה שֶׁה לְהַחְמִיר עָלָיו אֲלֵא לְהַקֵּל עָלָיו. שְׁאֵם הָיָה לוֹ פֶּטֶר חֲמוֹר שְׁשׂוּה עֶשֶׂר סְלָעִים יֵשׁ לוֹ לְפִדּוֹתוֹ בְּשֶׁה שְׂוֵה דִינָר. וְלֹא יְהִיָּה זֶה חֲמוֹר מִן הַהֶקְדֵּשׁ שֶׁנִּפְדָּה בְּכֶסֶף בְּשׂוּיָו:

הרמב"ם הל' ביכורים פי"ב הי"ב

בְּמָה דְּבָרִים אָמּוּרִים כְּשֶׁהִיוּ דְּמֵי פֶטֶר חֲמוֹר מְשֻׁלָּשָׁה זּוּזִים וְלִמְעַלָּה. אָבֵל אִם הָיוּ דְּמָיו פְּחוֹת מְשֻׁלָּשָׁה זּוּזִים

י. כסף משנה: (יא-יב) שה שלקחו מדמי שביעית וכו'. גם זה [בעיא דאיפשיטא] שם (דף י"ב): אם אין לו שה לפדותו וכו'. בפ"ק דבכורות (דף ט'): אמרין דלרבי יהודה דסתם לן תנא כוותיה הקפידה תורה על פטר חמור לפדותו בשה ואקשינן ומי הקפידה והא רב נחמיה בריה דרב יוסף פריק ליה בשילקא בשווי בשווי לא קאמרי כי קאמרי שלא בשווי ומסיק (דף י"א) דטעמא דרבי יהודה משום דלא יהא חמור מן ההקדש ולא אמרה תורה בשה להחמיר עליו אלא להקל עליו תניא (דף י'): תפדה [אפילו] כל שהוא ופסק רב יוסף הלכתא הכי וכמה אמר רב יוסף אפילו פטרוזא בת דנקא אמר רבא אף אנן נמי תנינא וכו'. ופירש"י בשילקא עשבים שלוקות. חמור מן ההקדש שפודהו בכסף בשווי. להחמיר עליו שלא יפדהו אלא בשה. אלא להקל עליו שאם פודהו בשה יכול לפדותו בפטרוזא. פטרוזא שה כחוש. ואמרין בגמרא רבי יהודה נשיאה הוה ליה פטר חמור שדריה לקמיה דרבי טרפון אמר ליה כמה בעינא למיתב לכהן אמר ליה הרי אמרו עין יפה בסלע עין רעה בשקל בינונית ברגיא אמר רבא הלכתא ברגיא וכמה [ברגיא] תלתא זוזי וכו' קשיא הלכתא אהלכתא ל"ק כאן בבא לימלך כאן בעושה מעצמו ופירש"י קשיא הלכתא אהלכתא הכא אמרת הלכתא ברגיא ולעיל אמרת הלכה [כדברי חכמים] דאפילו בת דנקא. ויש לתמוה על רבינו למה לא חילק בין בא לימלך לעושה מעצמו כדמפליג גמרא וכו' עליו הראב"ד ד"ל א"א והשה עצמו צריך שישוה ג' זוזים וכו'. ועוד יש לדקדק בדברי רבינו שכתב לחלק

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאהרן שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

אֵין פּוֹדִין אוֹתוֹ אֶלָּא בְּשֶׁה אוֹ בְּשִׁלְשָׁה זּוּזִים. וְעֵין יָפָה
 לֹא יִפְחַת מְסֻלַּע. וְעֵין רָעָה בְּחֻצֵי סֻלַּע. וּבִינוּנִית בְּשִׁלְשָׁה
 זּוּזִים:

שו"ע יו"ד סימן שכא סעיף ה

ה. ו. אם אין לו שה לפדותו פודה הפטר חמור בשוויו, ואז יכול לפדות
 בכל דבר. ונותן דמיו לכהן ולא אמרה תורה תפדה בשה אלא
 להקל^ב, שאם היה לו פטר חמור ששוה עשרה סלעים יכול לפדותו בשה
 שוה דינר.

במה דברים אמורים כשהיו דמי פטר חמור מג' זוזין ומעלה, אבל אם
 היו דמיו פחות מג' זוזין אין פודין אותו אלא בשה או בג' זוזין, ועין
 טובה לא יפחות מסלע, ועין רעה לא יפחות בחצי סלע, ובינונית בג'
 זוזים, אף שהפטר חמור שוה פחות מג' זוזים.

הגה: פודין בשה אחד כמה פעמים, כגון שחזר וקנאו מהכהן, או במקום שיש
 לו ספק פטר חמור שדינו שמפריש עליו טלה והוא שלו^ל.

בין אם היו דמי פטר חמור ג' זוזין או יותר לכשהם פחות מניין לו לחלק כן ושם גירסא
 אחרת היתה לו בגמרא וצ"ע:

- כ. שהקדש ושאר דברים נפדין בכל דבר, ופטר חמור שהתורה אמרה קשה רק להקל
 שאפי' אינו שוה אלא דינר, אבל בשוויו נפדה בכל דבר כשאר הקדש. ש"ך ס"ק ב'.
- ל. ורשאי אח"כ לפדות עליו פטר חמור ודאי, וכן כשיש לו כמה ספיקות פטר חמור
 מפריש עליהן טלה אחד בשביל כולם והוא שלו. ש"ך ס"ק ג'.

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים
 בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
 email: minchat.aaa@gmail.com

עין משפט ה.ו.

הרמב"ם הל' ביכורים פ"ב הי"ג

והפודה פטר חמור של חברו מ הרי זה פדוי. והחמור לבעליו:

שו"ע יו"ד סימן שכא פ"ז

ח. ישראל שפדה פטר חמור של חברו הרי הוא פדוי, ופטר חמור הוא לבעליו.

עין משפט ז.

הרמב"ם הל' גניבה פ"ב ה"ג

הגונב פטר חמור של חברו קדם שיפדה משלם תשלומי כפל לבעלים. שאף על פי שאינו עכשוו שלו ראוי להיותו לו אחר שיפדה:

עין משפט ז.

הרמב"ם הל' גניבה פ"ב ה"א

הגונב את העכו"ם או שגנב נכסי הקדש אינו משלם אלא הקרן בלבד שנאמר (שמות כב-ח) 'ישלם שנים לרעהו' לרעהו ולא להקדש לרעהו ולא לעכו"ם. וכן הגונב קדשים מבית בעליהן בין קדשי קדשים בין קדשים קלים בין קדשים שאין הבעלים חייבין באחריותן בין קדשים שהבעלים חייבין באחריותן הרי זה פטור מן הכפל ומתשלומי ארבעה וחמשה שנאמר (שמות כב-ו) 'וגנב מבית האיש' ולא מבית הקדש:

מ. כסף משנה: הפודה פטר חמור של חברו וכו'. מימרא פירקא קמא דבכורות (דף י"א):

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאחד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

עין משפט ט.

הרמב"ם הל' בכורות פ"ו ה"י

הְלוֹקַח טְלָאִים שְׁנוּלְדוּ בְּשָׁנָה זוּ אוֹ שְׁנַתְנוּ לוֹ בְּמִתְנָה
הָרִי הֵם פְּטוּרִים מִן הַמַּעֲשֵׂר עַד שִׁיּוּלְדוּ בְּרִשׁוּתוֹ. לְפִיכָף
הַשְּׁתַּפִּין שְׁנִשְׁתַּתְּפוּ בְּבִהְמוֹת וְהִבִּיא זֶה מֵאָה טְלָאִים וְזֶה
מֵאָה טְלָאִים וְעֶרְבוּם וְנִשְׁתַּתְּפוּ בָּהֶן הָרִי הַמֵּאֲתִים
פְּטוּרִים מִן הַמַּעֲשֵׂר שְׁכָל טָלָה מֵהֶן כְּמִכּוּר. וְכֵן הָאֲחִים
שִׁירְשׁוּ טְלָאִים מֵאֲבֵיהֶם הָרִי הֵן פְּטוּרִין מִן הַמַּעֲשֵׂר. אֲבָל
הַנּוֹלְדִים לָהֶם בְּשִׁתְּפוֹת לְאַחַר מִכָּאן מֵאלוֹ הַבִּהְמוֹת בֵּין
לְשִׁתְּפִין בֵּין לְאֲחִים חִיבִין בְּמַעֲשֵׂר. וְכֵן אִם הָיוּ שְׁתַּפִּין
בְּמַעוֹת וְקָנוּ בְּהִמּוֹת מְמַעוֹת הַשְּׁתַּתְּפוֹת וְהָאֲחִים שִׁקְנוּ
בְּהִמּוֹת מְמַעוֹת הִירְשָׁה הָרִי הַנּוֹלְדִים מֵהֶם לְאַחַר מִכָּאן
חִיבִין בְּמַעֲשֵׂר שֶׁהָרִי בְּרִשׁוּתָן נוֹלְדוּ וְהָרִי הֵן כְּאִישׁ אֶחָד.
חָלְקוּ הָאֲחִים וְהַשְּׁתַּפִּין אַחַר שְׁנוּלְדוּ לָהֶן הַבִּהְמוֹת
בְּרִשׁוּתָן וְחִזְרוּ וְנִשְׁתַּתְּפוּ הָרִי אֵלּוּ פְּטוּרִין מִן הַמַּעֲשֵׂר.
שֶׁבְשַׁעָה שֶׁחָלְקוּ נַעֲשׂוּ הַכֹּל לְקוֹחִין וְהַלְקוּחַ פְּטוּר
וְכִשְׁחִזְרוּ וְנִשְׁתַּתְּפוּ הָרִי נִשְׁתַּתְּפוּ בְּבִהְמוֹת וְעַדִּין לֹא יִלְדוּ
לָהֶן בְּרִשׁוּתָן אַחַר שִׁתּוּף זֶה הַשְּׁנִי. וְאִף עַל פִּי שֶׁחָלְקוּ
גְדִיִּים כְּנֶגֶד גְדִיִּים וְטְלָאִים כְּנֶגֶד טְלָאִים וְעִשְׂרָה כְּנֶגֶד
עִשְׂרָה הַכֹּל פְּטוּרִין מִן הַמַּעֲשֵׂר וְהָרִי הֵן כְּלִקְוֹחִין:

ג. כסף משנה: הלוקח טלאים שנולדו בשנה זו וכו' לפיכך השותפים שנשתתפו בבהמות
וכו' עד אחר שיתוף זה השני. הכל משנה בפרקא בתרא דבכורות (דף נ"ה: ונ"ו:).
ומ"ש ואע"פ שחלקו גדיים כנגד גדיים וכו', שם פלוגתא דאמוראי ופסק כר"נ וכתוב
בספרי רבינו וטלאים כנגד גדיים וט"ס הוא וצריך להגיה ולכתוב וטלאים כנגד טלאים.
ומ"ש ועשרה כנגד עשרה. שם פלוגתא דאמוראי ופסק כר"י:

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים
בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com

עין משפט י.

הרמב"ם הל' ביכורים פי"ב הכ"ג

מי שֶהָיוּ לוֹ עֲשָׂרָה טְלָאִים • כָּל אֶחָד מֵהֶן הִפְרִישׁוּ עַל סֵפֶק פֶּטֶר חֲמֹר הָרִי הֵן כְּחֻלִּין לְכֹל דָּבָר וּמִתְעַשְׂרִין כְּשָׂר הִבְהֵמָה. וּמִפֶּרֶשׁ אֶחָד מֵהֶן מַעֲשֵׂר וְהִשָּׂאָר שְׁלוֹ כְּשֶהָיוּ:

עין משפט כ.

הרמב"ם הל' ביכורים פי"ב הכ"ד

יִשְׂרָאֵל שֶהָיוּ לוֹ עֲשָׂרָה פֶטְרֵי חֲמוּרִים וְדָאִין בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶנֶּפְלוּ לוֹ מִבֵּית אָבִי אִמּוֹ כִּהֵן וְאוֹתוֹ אָבִי אִמּוֹ הִכְהֵן נָפְלוּ לוֹ מִבֵּית אָבִי אִמּוֹ יִשְׂרָאֵל הָרִי זֶה מִפְרִישׁ עֲלֵיהֶן עֲשָׂרָה שִׁיין וְהֵן שְׁלוֹ וְחִיבִין בְּמַעֲשֵׂר: סְלִיקוּ לְהוֹ הִלְכוֹת בְּכוּרִים בְּסִיעֵתָא דִשְׁמִיָא

דף יא:

עין משפט א.

הרמב"ם הל' תרומות פ"א הי"א

פִּירוֹת הָעֶכּוּ"ם שֶגִּדְלוּ בְּקֶרֶקַע ע שְׁקֵנָה בְּאַרְץ יִשְׂרָאֵל. אִם נִגְמְרָה מְלֹאכְתָם בְּיַד עֶכּוּ"ם וּמִרְחֵן הָעֶכּוּ"ם פֶּטוּרִין

ס. כסף משנה: מי שהיו לו עשרה טלאים וכו' עד סוף הפרק. בפרק קמא דבכורות עלה י"א:

ע. כסף משנה: פירות העכו"ם שגדלו בקרקע וכו'. בספ"ק דבכורות (דף י"א) א"ר חנינא הלוקח טבלים ממורחים מן העכו"ם מעשרן והם שלו דמרחינהו מאן אילימא דמרחינהו עכו"ם דגנך אמר רחמנא ולא דגן עכו"ם אלא דמרחינהו ישראל ברשות עכו"ם מעשרן דאין קנין לעכו"ם בא"י להפקיע מיד מעשר והן שלו דאמר ליה קאתינא מכח גברא דלא מצית לאשתעויי דינא בהדיה ומפרש רבינו דהא דקאמר דמרחינהו ישראל ברשות עכו"ם היינו שלקחן ישראל אחר שנתלשו קודם שתגמר מלאכתן וגמרן ישראל וכן פירשו

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאהרן שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

התוס'. ומ"ש חייבים בכל מן התורה משמע לרבינו דדרשא דגנך ולא דגן עכו"ם דרשא גמורה היא מן התורה אלמא כל שאינו דגן עכו"ם אלא דגן ישראל חייב מן התורה. ומ"ש ומפריש תרומה גדולה וכו' עד ולוקח דמיה. שם: כתוב באורחות חיים בסוף הלכות חלה בשם הראב"ד אפילו קנה מהעכו"ם דגן ומירח ישראל חייב בתרומה ומעשרות ואם קנה מהעכו"ם שבלים לצורך מצות ומרחן עכו"ם בשביל ישראל מחייב בתרומה דשלוחו של אדם כמותו אבל אם המוכר עכו"ם מרחו פטור עכ"ל. ואיני יודע מניין לו לרב ז"ל לחלק בין מוכר עצמו לעכו"ם אחר ואפשר דהוא הדין אם המוכר עכו"ם מרחו קודם שמכר לישראל פטור. ומ"ש דשלוחו של אדם כמותו יש לגמגם בו דהא אין שליחות לעכו"ם: ודע דבמנחות פרק רבי ישמעאל (דף ס"ו): אמרינן מירוח העכו"ם אי פוטר תנאי היא דתנאי תורמין משל ישראל על של ישראל ומשל עכו"ם על של עכו"ם ומשל כותיים על של כותיים ומשל כל על של כל דברי רבי מאיר ורבי יהודה רבי יוסי ורבי שמעון אומרינן תורמין משל ישראל על של ישראל ומשל עכו"ם על של עכו"ם ומשל כותיים על של עכו"ם אבל לא משל ישראל על של עכו"ם ושל כותיים ולא משל עכו"ם ושל כותיים על של ישראל (עוד שם דף ס"ז) בעי רבא גלגול העכו"ם מאי וכו' הדר אמר רבא מ"ד מירוח העכו"ם פוטר גלגול העכו"ם פוטר מ"ד מירוח העכו"ם אינו פוטר. איתיביה רב פפא [לרבא] עכו"ם שהפריש פטר חמור וכו' ועוד איתיביה רבינא לרבא חלת העכו"ם בארץ וכו' והא האי תנא דאמר מירוח העכו"ם אינו פוטר גלגול העכו"ם פוטר מדרבנן גזירה משום בעלי כיסין. ופירש"י משל כל על של כל וכו' מאי זה שירצה תורם על של חבירו ואפי' משל עכו"ם וכותיים על של ישראל אלמא מירוח העכו"ם אינו פוטר והו"ל שניהם חייבים. אבל לא משל ישראל וכו' דקסבר מירוח העכו"ם פוטר והו"ל מן הפטור על החיוב ומן החיוב על הפטור. מדרבנן כלומר לעולם הא דקתני לגבי חלה גלגול פוטר הנך תנאי היא דפטרי לעיל במירוח והא דקתני לעיל מדוקיא הא תרומתו אסורה מדרבנן הוא אסור מדרבנן גזירה משום בעלי כיסים עשירים שלוקחים תבואה מחמרים ואי שרית ללוקח מן עכו"ם שלא יעשר דמירוח עכו"ם פוטר אתי למימר נמי לוקח מחמר ישראל פוטר. לישנא אחרינא משום בעלי כיסים שיש להם קרקעות הרבה וחסים על רוב מעשרות ויקנהו לעכו"ם וימרחו עכו"ם ומפקע ליה ממעשר עכ"ל. ומשמע לרבינו דלענין הלכה אין לנו לחייב מירוח עכו"ם היכא שהיו של העכו"ם משום דרב פפא ורבינא פליגי עליה דרבא ולית להו גזירת בעלי כיסים והלכה כוותיהו דבתראי נינהו ובהכי אתי שפיר ההיא דפ"ק דבכורות דפטר אפי' מדרבנן ועוד דא"ל דרבא נמי לא גזר משום בעלי כיסים אלא היכא שהיה מתחלתו של ישראל וכלשון שני דרש"י אבל היכא שהיה מתחלתו של עכו"ם לא גזר. והראב"ד חולק ע"ז שעל מ"ש רבינו בספ"א מהלכות מעשרות דגנך ולא דגן עכו"ם כתב א"א חייב מדרבנן עכ"ל. ומצאתי שכתב ריב"א בתשובה ונטה לומר דהלכה כרבא דחייב משום גזירת בעלי כיסין אלא שבזה יש להסתפק אי גזירה דבעלי כיסין שייכא היכא שהיה מתחלתו של עכו"ם ומירוח עכו"ם דשמא לא נגזרה אלא היכא שהיה מתחלתו של ישראל ומכרו לעכו"ם ומרחו עכו"ם דומיא דבעלי כיסין אבל היכא שלא היה מתחלתו של ישראל פטור לגמרי ולפי המסקנא דפרק רבי

מִכֹּלֹם שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יח-ד) 'דִּגְגָדָ' וְלֹא דִּגְגָ עֲכוּ"ם.
 וְאִם לְקַחַן יִשְׂרָאֵל אַחַר שֶׁנִּתְלָשׁוּ קִדְּם שֶׁתִּגְמַר מְלֹאכְתָּן
 וּגְמָרָן יִשְׂרָאֵל חִיבִין בְּכָל מִן הַתּוֹרָה. וּמִפְּרִישׁ תְּרוּמָה
 גְּדוּלָה וְנוֹתְנָה לְכֹהֵן. וְתְרוּמַת מַעֲשֵׂר וּמוֹכְרָה לְכֹהֵן.

ישמעאל דמוקי לה משום בעלי כיסין ההוא דחלת עכו"ם מיתוקמא כשהיה מתחלתו של ישראל ומכרו ומירחו ואין זה דוחק דהא ההיא דרבי יהודה מוקמינא בגדל שלישי ביד ישראל כדפרישית לעיל וכל שכן דהשתא ניחא טפי דלא מוקי הא דר"ש שזורי כמ"ד אין קנין וס"ל דמירוח עכו"ם פוטר דא"כ היה פטור לגמרי דלא שייכא גזירה דבעלי כיסין דמסתמא כי אמר ליה לך וקח מן העכו"ם דגדל ברשות העכו"ם מיירי ולא סמך ע"ז שימצא מזומן שגדל ברשות ישראל ומכרו. ועוד דהו"ל לפרש אם בענין זה דבר והאריך מאד בדבר ובסוף דבריו כתב ולענין מירוח העכו"ם נראה בעיני דהלכה כרבי יוסי לגבי ר"מ ורבי יהודה דר"י ורבי יוסי הלכה כרבי יוסי וכל שכן לגבי ר"מ ואע"פ שאסרתי אפילו כשהיה מתחלתו של עכו"ם משום בעלי כיסין אם היה מנהג בא"י שלא להחמיר לא היה בידי לבטל המנהג כי מנהג אבותיהם בידיהם והייתי תולה הטעם שהראשונים היו סוברים כר"פ ורבינא ואע"פ שקשה לי ההיא דבכורות בהלכה רופפת הלך אחר המנהג ונדחק לפרש וכו' ובספר הרמב"ם מצאתי כשהיו מתחלתן ביד עכו"ם ומירחם העכו"ם ומפני שנסתפקתי ולא יכולתי לעמוד על בירור הדבר נראה בעיני להחמיר ולהפריש תרומות ומעשרות מתבואות העכו"ם אע"פ שגדלה שלישי בידו ומירחה מפני שלאיסור באות כל ההלכות בפשיטות יותר אלא מפני הספק יש ליהרר שלא להפריש מתבואה שגדלה שלישי ביד ישראל ומירחה העכו"ם על תבואה שגדלה שלישי ביד עכו"ם ומירחה שלא יהא מן החיוב על הפטור ואם יש מנהג ראוי לעמוד על המנהג עכ"ל ריב"א. והמנהג הפשוט בכל א"י כדברי רבינו ומימינו לא שמענו פוצה פה לחלוק על זה. ועתה קם חכם אחד ונראה לו שהוא מתחסד בעשותו הפך המנהג הפשוט ומעשר פירות שגדלו בקרקע העכו"ם ונגמרה מלאכתן ביד עכו"ם וגם מירחן עכו"ם. והולך ומפתה אחרים שיקבלו עליהם לעשות כדבריו. ונראה פשוט בעיני שראוי למנעם מזה משום לא תתגודדו ועוד שמאחר שבכל אלו המדינות קבלו עליהם לעשות כדברי רבינו מלבד מה שנוגע בכבוד הראשונים שנהגו כן והרי ריב"א לא מלאו לבו לסמוך על סברתו לבטל המנהג ומי הוא זה ואיזהו אשר מלאו לבו לעשות כן ועוד שדבר זה הוא דבר שאין רוב הצבור יכולין לעמוד בו לכן יש לגזור עליהם שלא ינהגו כן ואם יסרכו יכופו אותם כההיא דשמואל דא"ל אכול משחא ואי לא כתיבנא עלך זקן ממרא. אח"כ נתפשטו הדברים עד שהוצרכו חכמי העיר לתקן ונתקבצו כולם וגזרו גזירת נח"ש שעוד כל ימי עולם לא יעשר אדם לקוח מן העכו"ם אלא כמו שנהגו עד עתה ע"פ רבינו:

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

וּמַעֲשֵׂר רֵאשׁוֹן הִיא שְׁלוֹ מִפְּנֵי שֶׁהוּא אוֹמֵר לְלוֹי בְּמַעֲשֵׂר
 וְלַכֹּהֵן בְּתְרוּמַת מַעֲשֵׂר אֲנִי בָאתִי מִכַּח אִישׁ שָׂאִין אֶתֶם
 יְכוּלִין לְטַל מִמֶּנּוּ כָלוּם. וּמִפְּנֵי מָה אָמְרוּ לֹא יִתֵּן תְּרוּמַת
 מַעֲשֵׂר לַכֹּהֵן כְּתְרוּמָה גְדוּלָה. לְפִי שֶׁנֶּאֱמַר בְּתְרוּמַת
 מַעֲשֵׂר (במדבר יח-כו) 'כִּי תִקְחוּ מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת
 הַמַּעֲשֵׂר' טָבַל שְׂאֵתָה לֹקַח מִיִּשְׂרָאֵל אֶתָּה מִפְּרִישׁ מִמֶּנּוּ
 תְּרוּמַת מַעֲשֵׂר וְנוֹתְנָה לַכֹּהֵן. אָבַל טָבַל שְׂאֵתָה לֹקַח מִן
 הָעֶכְפוֹ'ם אֵין אֶתָּה נוֹתֵן לַכֹּהֵן הַתְּרוּמַת מַעֲשֵׂר שֶׁהַפְּרִישׁ
 מִמֶּנּוּ אֶלָּא מוֹכְרָה לַכֹּהֵן וְלֹקַח דְּמֵיהָ:

הרמב"ם הל' מעשר פי"א הי"ג עין משפט ב.

הַמוֹלֵיךְ חֲטִיּוֹ לְטוֹחֵן עִם הָאָרֶץ פּ הָרִי הֵן בְּחֻזְקַתָּן שְׂאִינוֹ
 חָשׂוּד לְהַחֲלִיף. הוֹלִיכֵן לְטוֹחֵן עֶכְפוֹ'ם הָרִי הֵם דְּמֵאֵי
 שְׂמָא הַחֲלִיפֵן בְּחֲטִים שֶׁל עִם הָאָרֶץ. וְכֵן הַמְּפָקִיד אֶצֶל
 עִם הָאָרֶץ הָרִי הֵן בְּחֻזְקַתָּן שְׂאִינוֹ חָשׂוּד לְהַחֲלִיף
 הַפְּקֻדוֹן:

פ. כסף משנה: המוליך חטיו וכו' עד להחליף הפקדון. משנה פרק ג' דמאי (משנה ד'):
 כתב הראב"ד ואם מפני הספק הזה וכו'. טעמו לומר דהוי ספק שמא החליפין בחטים
 של עם הארץ שמא לא החליפין ואת"ל החליפין בחטים של עם הארץ שמא אותו עם הארץ
 עישר ותרם פירותיו ואני אומר דמאחר דקיימא לן רוב עמי הארץ מעשרין הם ואפילו הכי
 חיישינן להו משמע דרבנן אחמור בהו בהא למיחש אפילו למיעוטא והוא הדין דאחמור
 בהו למיחש אפילו לספק ספיקא. ומה שכתב אלא שמא החליפם משלו ומירווח העכו"ם
 חייב מדרבנן יתבאר בסמוך:

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלחדר שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים
 בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
 email: minchat.aaa@gmail.com

עין משפט ג.

הרמב"ם הל' מעשר פי"א הט"ו

הַמִּפְקִיד פִּירוֹתָיו אֶצֶל הָעֶכּוֹ"ם * הָרִי הֵן כְּפִירוֹתָיו שֶׁל
 עֶכּוֹ"ם שֶׁחֲזַקְתּוֹ לְהַחֲלִיף הַפְּקֻדוֹן. וְהֵיאָף דִּינָם. אִם הָיוּ
 פִּירוֹת שֶׁעֲדִין לֹא נִגְמְרָה מְלֶאכֶתֶן וְנִגְמְרוּ בְּיַד יִשְׂרָאֵל
 אַחַר שֶׁלָּקַח הַפְּקֻדוֹן מִפְּרִישׁ מַעֲשְׂרוֹתָיו כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ.

צ. כסף משנה: המפקיד פירותיו אצל הנכרי וכו'. משנה פ"ג דמאי (משנה ד') וכתנא
 קמא: כתב הראב"ד בגמרא מקשה הכא את אמר דמאי וכו'. שם בירושלמי (הלכה ג')
 בלשון הזה הכא את אמר לטוחן הנכרי דמאי והכא את אמר אצל הנכרי כפירותיו כאן
 קופה בקופות כאן פירות בפירות והראב"ד מתוך שהוא סובר דמירוח העכו"ם חייב מדרבנן
 גורס הכא את אמר ודאי במקום הכא את אמר כפירותיו וע"פ מה שפירש הוא ז"ל
 שהחששא היא שיחליף בפירותיו מפני כך כשהיא קופה בקופות מאחר שהוא מתיירא קרוב
 הדבר שלא החליף ומש"ה לא הוי אלא דמאי אבל כשהפקיד פירות בלא קופה מאחר
 שהנכרי חזקתו מחליף כיון שאינו מתיירא הו"ל ודאי החליף ולפיכך הוי ודאי אבל לדעת
 רבינו שסובר דמירוח עכו"ם בשל עכו"ם פטור מפילו מדרבנן כשאמרו הרי הן כפירותיו
 לא אמרו אלא בהפקיד אצלו חולין מתוקנין וכמו שכתב רבינו ומש"ה הקשו למה אמרו
 כפירותיו לומר שאם הפקיד אצלו חולין מתוקנין אינו צריך להפריש כלום ולא אמרו שיהיו
 דמאי כמו שאמרו במוליך לטוחן נכרי ושני דהתם קופה בקופות כלומר דרך להוליך לטוחן
 כל אחד בקופתו ועשויות להתחלף קופה בקופות ע"ה שהיא דמאי אבל מפקיד אצל נכרי
 לא שייך להחליף אלא בפירותיו שהן פטורים וזה הוא פירוש הכא פירות בפירות: ועל
 מ"ש רבינו כמו שביארנו בהלכות תרומות דגנך ולא דגן עכו"ם. כתב הראב"ד חייבים
 מדרבנן עכ"ל. וטעמו מדגרסינן במנחות פרק רבי ישמעאל מירוח העכו"ם אי פוטר תנאי
 היא תורמין משל ישראל וכו' דר"מ ורבי יהודה סברי אינו פוטר ורבי יוסי ור"ש סברי
 פוטר ובתרא הכי אמר רבא מ"ד מירוח העכו"ם פוטר גלגול העכו"ם פוטר מ"ד מירוח
 העכו"ם אינו פוטר גלגול העכו"ם אינו פוטר ואותבוה רב פפא ורבינא לרבא מדתניא וכו'
 והא האי תנא דאמר מירוח העכו"ם אינו פוטר גלגול העכו"ם פוטר מדרבנן גזירה משום
 בעלי כיסים וטעם רבינו משום דבפ"ק דבכורות גבי הלוקח טבלים ממורחים מן העכו"ם
 אי דמרחינהו עכו"ם דגנך אמר רחמנא ולא דגן עכו"ם משמע בהדיא דדיגון עכו"ם אפי'
 מדרבנן פוטר וא"ת תיקשי לן מאי דתנן בפ"ג דמאי גבי מפקיד פירותיו אצל נכרי ר"ש
 אומר הרי הן דמאי ואם איתא דמירוח עכו"ם פוטר מפילו מדרבנן מאחר דרבי יוסי ור"ש
 סברי דמירוח העכו"ם פוטר אמאי אמר ר"ש דהווי דמאי הא מפילו החליפן פטורים הם
 וי"ל דסבר ר"ש דחיישינן שמא ישראל אחר הפקיד אצלו והוחלפו אלו באלו ולפיכך הם
 דמאי וכן פירש רבינו בפירוש המשנה ובהא לא קי"ל כר"ש:

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאהרן שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים
 בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
 email: minchat.aaa@gmail.com

וְאִם הָיוּ פְּרוֹת שֶׁהִפְקִיד טְבָלִים וְנִגְמְרָה מְלֹאכְתָן חֵיב לְהַפְרִישׁ שְׂמָא לֹא הֶחְלִיף הָעֶכּוֹ"ם. וְלִפְיֶכָּהּ יֵרָאֶה לִּי שֶׁהִמְעַשְׂרוֹת שִׁפְרִישׁ סֶפֶק. אֲבָל אִם הִפְקִיד חֲלִין מִתְקַנֵּין אֵינוֹ צָרִיךְ לְהַפְרִישׁ כָּלוּם שֶׁאֶפְלוּ הֶחְלִיף הָעֶכּוֹ"ם פְּטוּרִין כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ בְּהִלְכוֹת תְּרוּמוֹת (דברים יח-ד) 'דְּגַנְךָ' וְלֹא דְגַן עֶכּוֹ"ם:

עין משפט ד. הרמב"ם הל' ביכורים פי"ב ה"ה

הַפְּרִישׁ פְּדִיוֹן פֶּטֶר חֲמוֹר ^ז וַיִּמַּת הַשֶּׁה קָדָם שִׁיתְּנֶנּוּ לְכַהֵן אֵינוֹ חֵיב בְּאַחֲרֵיּוֹתָיו. וַיִּתֵּן הַנְּבִלָה לְכַהֵן לַיהוָה בָּהּ. מִת פֶּטֶר הַחֲמוֹר אַחֵר שֶׁפָּדָהּוּ. יִתֵּן הַטְּלָה לְכַהֵן וּמִתָּר בְּהִנְיָתוֹ שֶׁכָּבֵר נִפְדָּה:

שו"ע יו"ד סימן שכא ס"ו

ז. מיד כשהפריש הטלה תחת פטר חמור חזר הפטר חמור חולין אפי' לפני שנתנו לכהן, ומותר ליהנות בו ואם מת אינו נקבר, והכהן זכה בשם מיד.

ק. כסף משנה: הפריש פדיון פטר חמור וכו'. משנה שם (דף י"ב:): המפריש פדיון פטר חמור ומת כלומר השה רבי אליעזר אומר חייב באחריותו וכו' וחכ"א אינו חייב באחריותו וכו' מת פטר חמור ר"א אומר יקבר ומותר בהנאתו של טלה וחכ"א אינו צריך להקבר וטלה לכהן ופירש"י אינו צריך להקבר דמעידנא דאפרשיה לטלה קם ליה ברשות כהן ופטר חמור פדוי וידוע דהלכה כחכמים ותנן תו התם (דף ט') גבי פדיון פטר חמור אם מת נהנים בו ומוקי לה בגמרא (דף י"א:): דמת ביד בעלים ונהנה בו כהן סד"א כל כמה דלא מטא לידיה לא זכה ביה קמ"ל דמעידנא דאפרשיה ברשותא דכהן קאי:

את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאחד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרים בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477 email: minchat.aaa@gmail.com

והשה באחריותו של הכהן ואם מת ביד הבעלים פטורים. ע"כ מיד
כשמפרישו מברך^ר אשר קב"ו על פדיון פטר חמור.

ר. כתב הט"ז בס"ק ז' מהפרישה דמה שלא מברכים בנתינת בהמה טהורה לכהן כמו
בפטר חמור ופדיון הבן, כיון שבבכור בהמה נותנו כולו לכהן ולא נשאר בידו דבר
מהקדושה, אבל הט"ז כתב לחלק דאין אדם מברך אלא במה שהאדם עושה משלו וע"ז
מברך שזכה לעשות משלו רצון הבורא, משא"כ בבכור בהמה טהורה דמשעה שנולד הוא
ברשות הכהן וכאילו נולד ברשותו לא כן בפטר חמור ובכור אדם, ע"ש.

*****
את הספרים "דף היומי עין משפט על הדף" ו"מנחת אשר", של הרב מ. אלאחד שליט"א אב"ד בירושלים מעוטרם
בהסכמותיהם של גדולי ישראל, ניתן להשיג בהוצאת "כתרים" בטלפון 02-5712225 או 0584150477
email: minchat.aaa@gmail.com